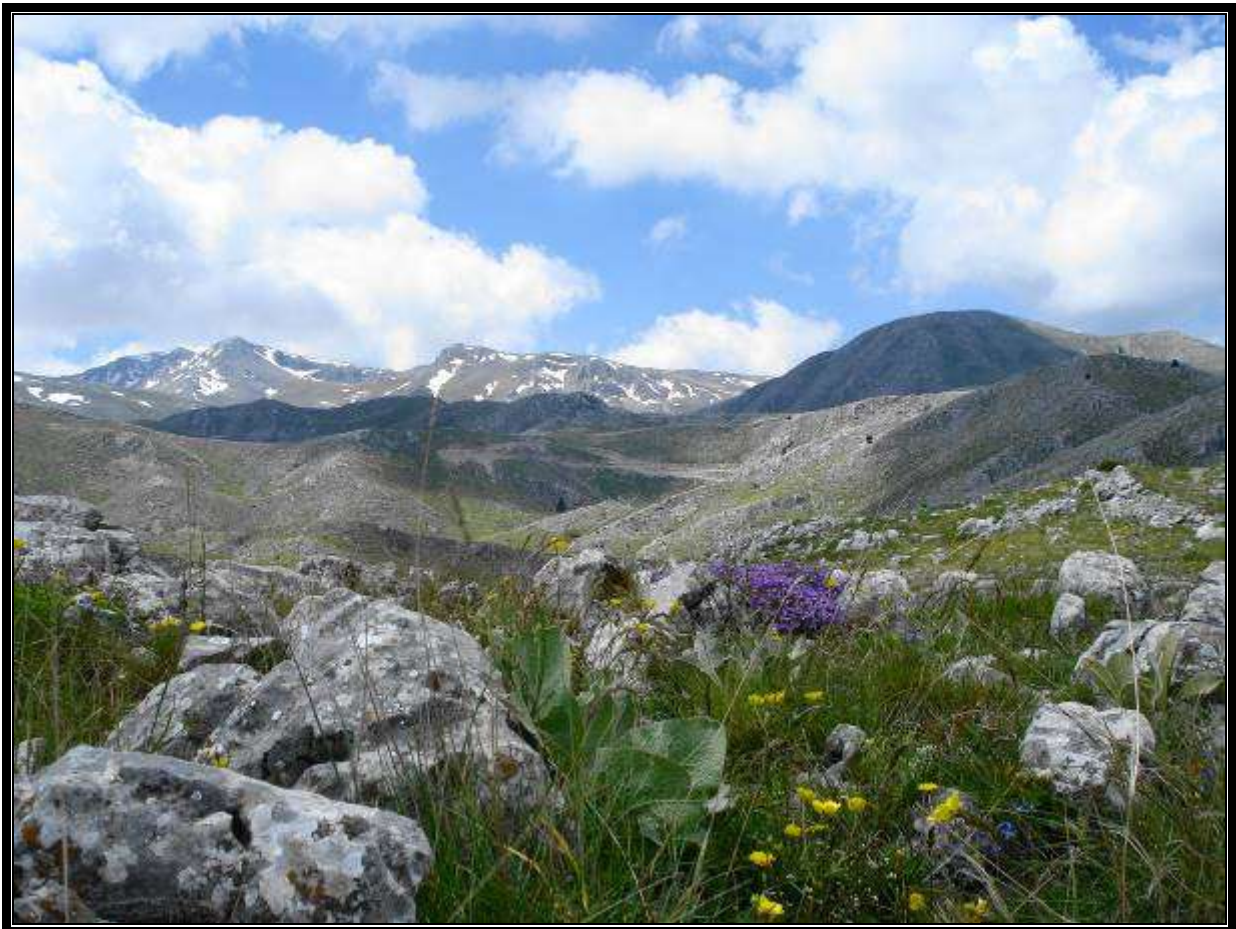

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Σχέδιο Δράσης Ενημέρωσης - Ευαισθητοποίησης και Εκπαίδευσης

Επιμέλεια έκδοσης: Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού

Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητα

Ιανουάριος 2015

(Εγκρίθηκε με το Πρακτικό 35/2015 του ΔΣ του
Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού)

Πρόλογος

Η σύνταξη του ετήσιου Σχεδίου Δράσης Ενημέρωσης, Ευαισθητοποίησης και Εκπαίδευσης απορρέει από τις υποχρεώσεις του ΦΔΕΔΠ στο πλαίσιο υλοποίησης του Υποέργου 1 «Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας» της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού που εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013».

Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, εποπτεύεται από το Υπουργείο Π.Ε.Κ.Α. και διοικείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο, που συγκροτείται από εκπροσώπους υπουργείων, υπηρεσιών, τοπικής αυτοδιοίκησης, Μ.Κ.Ο. και ειδικούς επιστήμονες. Είναι αρμόδιος για τη διατήρηση, την προστασία και διαχείριση του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού που ιδρύθηκε το 1938 μαζί με αυτόν του Ολύμπου και αποτελεί έναν από τους παλαιότερους της Ελλάδας.

Η προστασία και διαχείριση του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού με αναγνωρισμένη αξία για τη χλωρίδα, ορνιθοπανίδα και την άγρια πανίδα γενικότερα, τους οικοτόπους, το τοπίο και τον πολιτισμό, είναι μια σημαντική προτεραιότητα σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Τύποι οικοτόπων:

4090	Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους
6220	Ψευδοστέπα με αγρωστώδη και μονοετή φυτά από <i>Thero-Brachypodietea</i>
6230	Χλωώδεις διαπλάσεις με <i>Nardus</i> , ποικίλλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)
8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου
8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση
9340	Δάση με <i>Quercus ilex</i> και <i>Quercus rotundifolia</i>
9530	Υπομεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα
9560	Ενδημικά δάση με <i>Juiperous</i> spp.

Οι τύποι οικοτόπων και τα είδη χλωρίδας και πανίδας που απαντώνται στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού GR2450005 θα καταγραφούν και θα παρακολουθηθούν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού δικτύου NATURA 2000, το οποίο αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών: Τις **Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)** για την Ορνιθοπανίδα, όπως ορίζονται στην Οδηγία 79/409/ΕΚ, και τις **Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)** όπως ορίζονται στην Οδηγία 92/43/ΕΚ.

Χλωρίδα: *Bupleurum capillare*, *Paeonia parnassica*

Αμφίβια - Ερπετά: *Bombina variegata*, *Triturus carnifex*, *Testudo hermanni*, *Testudo marginata*

Θηλαστικά: *Myotis blythi*, *Myotis myotis*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *Rhinolophus hipposideros* (είδη νυχτερίδων)

Ασπόνδυλα: *Lucanus cervus*

Κύριοι στόχοι του Φορέα Διαχείρισης είναι:

- Η διατήρηση των φυσικών πόρων, της βιοποικιλότητας και γενικότερα η προστασία του συνόλου της περιοχής.
- Η προώθηση και υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας.
- Η προσέλκυση επισκεπτών και η προβολή και ανάδειξη των αξιών της προστατευόμενης περιοχής.
- Η αειφόρος χρήση των οικοσυστημάτων της προστατευόμενης περιοχής και γενικότερα, η συμβατή με την προστασία και διατήρηση, κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής.
- Η ανάπτυξη συνεργασιών με ερευνητικά κέντρα, πανεπιστημιακά ιδρύματα και Μη Κυβερνητικές οργανώσεις.

Η Πρόεδρος
Θέκλα Κ. Τσιτσώνη

Καθηγήτρια Σχολής Δασολογίας
& Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ

1. Εισαγωγή

1.1. Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού (ΦΔΕΔ Παρνασσού) ιδρύθηκε το 2002 με το Ν. 3044 (ΦΕΚ 197/Α). Αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης (ΥΠΕΚΑ). Ο ΦΔΕΔ Παρνασσού διοικείται από 11μελές Διοικητικό Συμβούλιο (ΔΣ), το οποίο απαρτίζεται από ειδικούς επιστήμονες, εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας και υπηρεσιακών φορέων. Το υπάρχον ΔΣ συγκροτήθηκε με την ΥΑ 33921/2010 (ΦΕΚ 339/ΥΟΔΔ), όπως τροποποιήθηκε με την ΥΑ 26775/2011 (ΦΕΚ 227/ΥΟΔΔ).

Αντικείμενο του Φορέα αποτελεί η διοίκηση και διαχείριση της περιοχής που ορίζεται από το Ν. 3044/2002 (ΦΕΚ 197). Η περιοχή αυτή περιλαμβάνει τον πυρήνα του Εθνικού Δρυμού και την περιφερειακή ζώνη γύρω από αυτόν. Το μεγαλύτερο τμήμα της περιοχής ευθύνης εμπίπτει στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης «Νοτιοανατολικός Παρνασσός – Εθνικός Δρυμός Παρνασσού – Δάσος Τιθορέας» (με κωδικό GR 2450005) και τη Ζώνη Ειδική Προστασίας «Όρος Παρνασσός» (με κωδικό GR 2410002), η διοίκηση και διαχείριση των οποίων υπάγεται επίσης στο ΦΔΕΔ Παρνασσού, σύμφωνα με το Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60). Στον παρακάτω χάρτη φαίνονται:

- i. τα όρια χωρικής αρμοδιότητας του φορέα σύμφωνα με το Ν. 3044/2002,
- ii. η Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ) «GR2450005 Νοτιοανατολικός Παρνασσός – Εθνικός Δρυμός Παρνασσού – Δάσος Τιθορέας» και
- iii. η Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) «GR2410002 Όρος Παρνασσός»

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΝΑΤΥΡΑ 2000 ΥΠΟΜΗΝΗΜΑ

Περιοχή Χωρικής Αρμοδιότητας
ΦΔΕΔ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

ΖΕΠ Όρος Παρνασσός
(GR2410002)

ΕΖΔ ΝΑ Παρνασσός-
Εθν. Δρ. Παρνασσού-
δάσος Τιβορέας (GR2450005)

• Οικισμοί

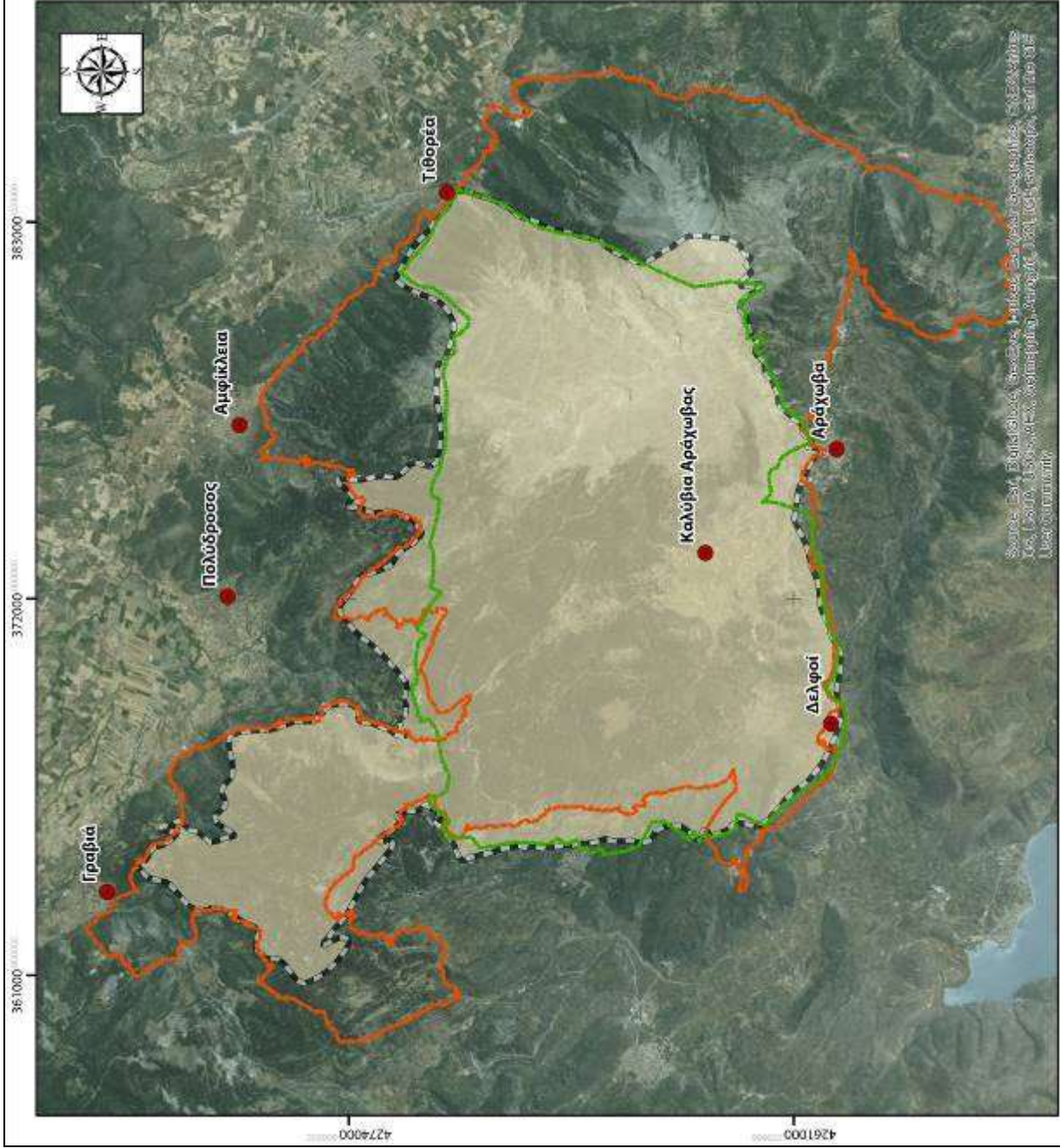

Στοιχεία: Εθν. Γεωγραφικός
Χάρτης, 1:500,000, 1987, 1988, 1990, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Τα επικονκόμενα όρια χωρικής αρμοδιότητας του
ΦΔΕΔ Παρνασσού βασίζονται στον Ν. 3044/2002

Γεωγραφική Πρόβολη Χάρτη: ΕΓΣΑ 87
Συντάκτης: Χάρτης Βαρεβαρίνης Γεωργίας
ΜΣ: Δοσιμένης

Στοιχεία: Εθν. Γεωγραφικός
Χάρτης, 1:500,000, 1987, 1988, 1990, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025

Για την περιοχή ευθύνης του φορέα έχει εκδοθεί και τεθεί σε διαβούλευση (περίοδος 04/05/2012 – 04/06/2012) Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος, το οποίο με την έγκρισή του, θα καθορίζει την ζωνοποίηση σε περιοχές προστασίας και τις επιτρεπόμενες χρήσεις μέσα σε αυτές. Μέχρις εγκρίσεως του ΠΔ, για τη χωροθέτηση οποιουδήποτε έργου ή δραστηριότητας εντός της προστατευόμενης περιοχής λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις που περιγράφονται στην Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη, όπως προβλέπεται από το Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60/2011).

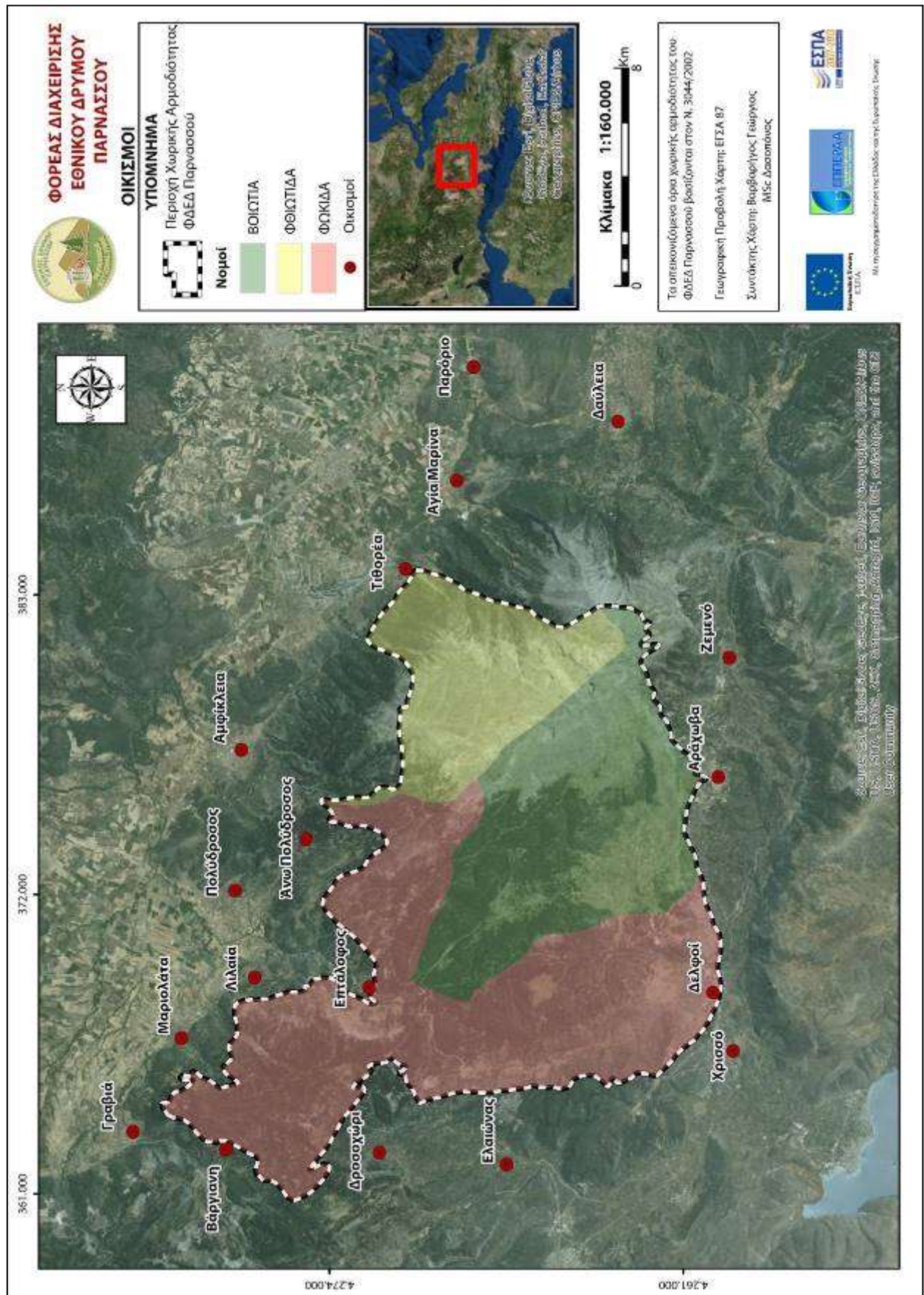
Τέλος, σύμφωνα με την Απόφαση Αυτεπιστασίας σκοπός ίδρυσης του ΦΔΕΔ Παρνασσού είναι η προστασία, διατήρηση, διαχείριση και αναβάθμιση της φύσης και του τοπίου, ως φυσικής κληρονομιάς και πολύτιμου φυσικού πόρου, στη περιοχή Παρνασσού, που διακρίνεται για την οικολογική, αισθητική, επιστημονική, γεωμορφολογική, εκπαιδευτική και πολιτιστική της αξία, με παράλληλη ανάπτυξη ανθρώπινων δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου στην ευρύτερη περιοχή αυτού.

1.2. Η προστατευόμενη περιοχή

Η περιοχή ευθύνης του ΦΔΕΔ Παρνασσού εμπίπτει εντός των χωρικών ορίων τριών Νομών (Βοιωτίας, Φωκίδας και Φθιώτιδας), και τεσσάρων Δήμων (Λεβαδέων, Αμφίκλειας-Ελάτειας, Δελφών-Αμφίσσης, Διστόμου-Αράχωβας-Αντίκυρας). Η ανθρώπινη παρουσία στην περιοχή είναι ιδιαίτερα σημαντική και χρονολογείται από τα μισά της δεύτερης χιλιετίας π.Χ. Σήμερα στην περιοχή εντοπίζονται 18 οικισμοί, οι κάτοικοι των οποίων δραστηριοποιούνται στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας, μεταποίησης, εξόρυξης μεταλλευμάτων και του τουρισμού.

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΔΡΥΜΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Ο Παρνασσός είναι ένα βουνό με εντυπωσιακές ορθοπλαγιές και βραχώδεις εκτάσεις, του οποίου το μεγαλύτερο τμήμα (76,6 %) καταλαμβάνουν οι σκληροί ασβεστόλιθοι. Λόγω της επικράτησης του ασβεστόλιθου, το καρστ του Παρνασσού είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακό και κάποιοι καρστικοί σχηματισμοί, όπως το Επτάστομο, η Καταβόθρα της Λιλαίας και το Κωρύκειο Άντρο, είναι γνωστοί σε εθνικό επίπεδο.

Με μέσο ετήσιο ύψος ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων στα 1468,2 mm σε υψόμετρο 1300m, το κλίμα της περιοχής χαρακτηρίζεται υγρό: οι χειμώνες είναι κυρίως δριμείς με μεγάλη διάρκεια, ενώ τα καλοκαίρια δροσερά με τη θερινή περίοδο να περιορίζεται σημαντικά ή να εξαφανίζεται. Παρά ωστόσο την ένταση των βροχοπτώσεων, η επιφανειακή απορροή είναι μικρή, ως συνέπεια μάλλον της επικράτησης του υδατοπερατού ασβεστόλιθου. Από την άλλη όμως, πιστεύεται ότι η υπόγεια υδρολογία της περιοχής είναι ιδιαίτερα σημαντική, πράγμα που δικαιολογεί το μεγάλο αριθμό πηγών.

Το σύνθετο οικοσύστημα του Παρνασσού διαθέτει μεγάλη ποικιλία τοπίων και βιοτόπων, και φιλοξενεί μια πλούσια όσο και σπάνια βιοποικιλότητα. Η προστατευόμενη περιοχή χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό φυτικών taxa, ιδιαίτερης επιστημονικής σημασίας και σπουδαιότητας. Συνολικά έχουν αναφερθεί στην περιοχή 854 taxa, από τα οποία τα 5 (*Centaurea musarum*, *Eryssimum parnassi*, *Euphorbia orphanidis*, *Bupleurum capillare*, *Campanula rupicola*) είναι ενδημικά του Παρνασσού. Παράλληλα, στην περιοχή υπάρχει μεγάλος αριθμός στενοενδημικών ειδών (ενδημικά της Στερεάς Ελλάδας, της Ελλάδας κτλ), ενώ αρκετά είδη της περιοχής κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες επικινδυνότητας σύμφωνα με WCMC, Π.Δ.67/1981, UNEP, R.D.B. και της Σύμβασης Βέρνης.

Η βλάστηση της περιοχής διακρίνεται στις εξής ζώνες:

- **Ανωδασική Ζώνη Υψηλών Ορέων (Astragalo-Acentholimetalia).** Ξεκινά από το ανώτερο όριο της Ζώνης Οξιάς – Ελάτης και φτάνει μέχρι την κορυφή του Παρνασσού (Λιάκουρα 2.457 μ.). Συγκροτείται από θαμνώδη, φρυγανώδη και ποώδη είδη.
- **Ζώνη Οξιάς - Ελάτης (Fagetalia sylvaticae)** Ξεκινά από το υψόμετρο 600m περίπου και φτάνει μέχρι και 1800m υψόμετρο. Περιλαμβάνει κυρίως τα δάση της κεφαλληνιακής Ελάτης. Μέσα στη ζώνη αυτή εμφανίζονται και συστάδες μαύρης Πεύκης, αλλά και μικρότερες συστάδες και άτομα του γένους Άρκευθος - *Juniperus* (*J. foetidissima*, *J. oxycedryus*, *J. phoenicea*).

- **Η Ζώνη των φυλλοβόλων πλατυφύλλων ή Παραμεσογειακή Ζώνη** (*Quercetalia rubescentis*). Ξεκινά από τους πρόποδες του Παρνασσού και φτάνει μέχρι και τα 600m υψόμετρο. Περιλαμβάνει κυρίως φυλλοβόλα δάση Δρυών – *Quercus* (*Q. frainetto*, *Q. Pubescens*, *Q. macrolepis*) και πρινώνες (*Q. coccifera*)
- **Η Ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης** που περιορίζεται σε μικρές κηλίδες, κατακερματισμένη και περιλαμβάνει τους θαμνώνες αείφυλλων πλατύφυλλων, της Αριάς (*Q. ilex*), του Πουρναριού (*Q. coccifera*) και του Σχίνου (*Pistacia lentiscus*)

Εκτός από την καταζωνική βλάστηση (δηλαδή η βλάστηση που εμφανίζεται σε ζώνες), εμφανίζονται και **Αζωνικά – Παρόχθια οικοσυστήματα**. Κύριος αντιπρόσωπος του φυτικού βασιλείου είναι ο Πλάτανος (*Platanus orientalis*)

Η πανίδα της περιοχής είναι επίσης σημαντική. Στην περιοχή έχουν καταγραφεί 4 είδη θηλαστικών (χειρόπτερα), 2 είδη αμφιβίων, 2 είδη ερπετών και 1 είδος ασπονδύλων του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43, καθώς και 42 είδη πτηνών του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 79/409, ενώ 69 επιπλέον είδη πτηνών προστατεύονται από Διεθνείς Συμβάσεις.

Άλλες προστατευόμενες περιοχές που έχουν θεσμοθετηθεί και οριοθετηθεί είναι:

- Αισθητικό Δάσος «Περιαστικό Δάσος Τιθορέας», έκτασης 200 εκταρίων, (ΠΔ 27-02-1979, ΦΕΚ 125/Δ/1979),
- Καταφύγιο Άγριας Ζωής «Ασπρόχωμα – Ψιλό – Προντόλη – Κελάρι (Αράχωβας)», έκτασης 4.670,3 εκταρίων, (Υ.Α. 29-03-1976, αρ.6, ΦΕΚ 1043/Β/1976)
- Εκτροφείο Θηραμάτων «Αμφίκλειας» (κρατικό), έκτασης 250 εκταρίων, (Υ.Α. 24-08-1976, αρ.4, ΦΕΚ 406/Β/76)

Τέλος, πέραν της φυσικής – οικολογικής του αξίας, ο Παρνασσός είναι ένας τόπος με εξαιρετικά μεγάλη πολιτιστική – ιστορική κληρονομιά, μια και σε αυτόν εντοπίζονται το Ιερό του Απόλλωνα και το Μαντείο των Δελφών, το διασημότερο και μακροβιότερο μαντείο της Αρχαίας Ελλάδας. Η πολιτιστική-ιστορική αξία της περιοχής ενισχύεται περαιτέρω από τα πολυάριθμα μνημεία, αρχαία και νεότερα, και την πλούσια ιστορία, με την οποία συνδέεται η περιοχή.

2.Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση

2.1 Γενικό πλαίσιο

Η ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των τοπικών κοινωνιών και των επισκεπτών της περιοχής ευθύνης του ΦΔΕΔ Παρνασσού, εντάσσεται στον 3ο άξονα

δράσεων, «Ευαισθητοποίηση του τοπικού, αλλά και σε ευρύτερο επίπεδο, πληθυσμού» (Απόφαση Αυτεπιστασίας), ενώ παράλληλα δράσεις ενημέρωσης προβλέπονται και από τη σχετική νομοθεσία.

Σύμφωνα με την Απόφαση Αυτεπιστασίας του Υποέργου 1 **«Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας»**, η πληροφόρηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση επισκεπτών, κατοίκων της περιοχής και αρμόδιων υπηρεσιών θα επικεντρώνεται σε θέματα σχετικά με την οικολογική και ιστορική-πολιτισμική αξία της περιοχής, αλλά και την ανάγκη προστασίας και σεβασμού αυτής. Απώτερος σκοπός των δράσεων ενημέρωσης είναι αφενός να επηρεάσει αντιλήψεις και στάσεις των κοινωνικών ομάδων και αφετέρου να ενισχύσει τις συμμετοχικές διαδικασίες με την ένταξη του τοπικού, αλλά και του ευρύτερου πληθυσμού στο σύστημα λήψης αποφάσεων μέσω της ανάπτυξης συνεργασιών με τοπικούς φορείς.

Ενδεικτικές δράσεις πληροφόρησης, που προβλέπονται από την Απόφαση Αυτεπιστασίας του Υποέργου 1 **«Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας»**, είναι εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας από το Φορέα Διαχείρισης, διοργάνωση συναντήσεων, ημερίδων και συνεδρίων και σχεδίαση ενημερωτικού υλικού και υλικού προώθησης, όπως φυλλάδια, αφίσες, ημερολόγια κλπ.

2.2. Στόχοι Σχεδίου Δράσης

Το παρόν Σχέδιο Δράσης έχει συνταχθεί από το Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας, το οποίο είναι υπεύθυνο για τις δράσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης, σύμφωνα με την Απόφαση Αυτεπιστασίας, τον Κανονισμό Λειτουργίας Υπηρεσιών και Προσωπικού του Φορέα (ΥΑ 47510/2005, ΦΕΚ 1707/Β) και το άρθρο 15 το Ν. 2742/1999. Το παρόν αναφέρεται στον σχεδιασμό δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης για το έτος 2015.

Οι στόχοι του Σχεδίου Δράσης, οι οποίοι αναλύονται στις επόμενες σελίδες, είναι οι εξής:

A. Η προβολή των δράσεων και των σκοπών του ΦΔΕΔ Παρνασσού

B. Η ευαισθητοποίηση και η ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής στη διατήρηση των αξιών και λειτουργιών της

Γ. Η συμβολή του Φορέα στην οικοτουριστική και αειφορική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής

Δ. Η δικτύωση του Φορέα με Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα, τοπικούς φορείς και ΜΚΟ

Ε. Η δημιουργία δικτύου υποστηρικτών – εθελοντών

ΣΤ. Η ανάπτυξη του γνωστικού επιπέδου και των δεξιοτήτων του προσωπικού

Ζ. Η διαρκής αξιολόγηση και παρακολούθηση των προτεινόμενων δράσεων

Τέλος διευκρινίζεται ότι οι δράσεις που προβλέπονται από το παρόν Σχέδιο Δράσης είναι οι ελάχιστες που θα υλοποιηθούν κατά το έτος 2015, ενώ ενδέχεται να εμπλουτιστούν κατά την εξέλιξη της εφαρμογής τους.

3. Προηγούμενες δράσεις

Με βάση το πλαίσιο που ορίζεται από την Απόφαση Αυτεπιστασίας του Υποέργου 1 **«Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας»**, το Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας έχει πραγματοποιήσει ποικίλες δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του κοινού κατά τα προηγούμενα έτη:

3.1 Έντυπο ενημερωτικό υλικό – υλικό προώθησης – προβολή δράσεων

Αρωγός στην προσπάθεια του Φορέα για ενημέρωση, πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού, των επισκεπτών της περιοχής και του κοινωνικού συνόλου γενικότερα, σχετικά με την βιοποικιλότητα του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού (χλωρίδα, μυκοχλωρίδα, πανίδα), την ανάδειξη της οικολογικής της αξίας και πρωτίστως την αναγκαιότητα προστασίας και ορθολογικής της διαχείρισης, είναι το έντυπο ενημερωτικό υλικό που έχει ήδη παραχθεί μέχρι και το 2014 (χρηματοδότηση από ΕΠΠΕΡΑΑ και ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ - ΠΤ) αλλά και αυτό που θα παραδοθεί από τον ανάδοχο του έργου «Υπηρεσιών Ενημέρωσης Ευαισθητοποίησης» (σε εξέλιξη).

Συγκεκριμένα, τα παλαιότερα έτη έχουν παραχθεί και διανεμηθεί τα εξής έντυπα – φυλλάδια :

- i. Φυλλάδιο παρουσίασης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού (ΕΠΠΕΡΑΑ)
- ii. Αφίσες για την προώθηση των ημερίδων που διοργανώνει ο φορέας διαχείρισης (ΕΠΠΕΡΑΑ και ΠΤ)

- iii. Φυλλάδιο παρουσίασης των Φθινοπωρινών Μανιταριών (Πράσινο Ταμείο)
- iv. Ημερολόγια 2011 (τοπία του Παρνασσού, ΕΠΠΕΡΑΑ), 2012 (χλωρίδα και πανίδα του Παρνασσού, ΕΠΠΕΡΑΑ), 2013 (ορνιθοπανίδα Παρνασσού ΕΠΠΕΡΑΑ), 2014 (φθινοπωρινά μανιτάρια Παρνασσού, ΠΤ), 2015 (εαρινά μανιτάρια Παρνασσού, ΠΤ), και υλικό προώθησης
 - i. Καπέλα(ΠΤ)
 - ii. Κοντομάνικα μακό T-shirt σε διάφορα παιδικά μεγέθη (ΠΤ)
 - iii. Τσάντες (ΠΤ)

ενώ από τον ανάδοχο θα προκύψει η παραγωγή:

- i. Δίγλωσσου ενημερωτικού υλικού (με θεματολογία ανάλογη με τις δράσεις μας)
- ii. Δίγλωσσου τρίπτυχου φυλλαδίου, στο οποίο θα γίνεται συνοπτική περιγραφή του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού, του Φορέα Διαχείρισης, των οικοτόπων και της βιοποικιλότητας, των οικισμών, των πολιτιστικών κ.α. στοιχείων.
- iii. Δίγλωσσου έγχρωμου οικοτουριστικού χάρτη,

αλλά και του παρακάτω υλικού προώθησης:

- i. Βαμβακερά καπέλα,
- ii. Καρτ ποστάλ (ποικίλη θεματολογία)
- iii. Αφίσες τριών (3) θεματικών ενοτήτων (με θεματολογία ανάλογη με τις δράσεις μας),
- iv. Κοντομάνικα μακό T-shirt (unisex και παιδικά)
- v. Κυλινδρικά μολύβια
- vi. Σελιδοδείκτες (ποικίλη θεματολογία)
- vii. Διαδραστικό CD
- viii. Banner με roll-up

ενώ θα παραχθούν καταχωρήσεις για ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά σποτ με στόχο την προβολή της οικολογικής αξίας της περιοχής.

3.2 Περιβαλλοντική Ενημέρωση σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες

2012

06/2012: Στο πλαίσιο της 3ης ημερίδας του Φορέα στην Αράχωβα, τα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου Αράχωβας ενημερώθηκαν για την αξία του Φυσικού Περιβάλλοντος

μέσα από το δρώμενο «**το δένδρο**», από τη Επίκουρη Καθηγήτρια της Σχολής Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος κα Ράγκου Πολυξένη.

Σχολικό έτος 2012-2013

Ο φορέας σχεδίασε και υλοποίησε πρόγραμμα περιβαλλοντικής ενημέρωσης (Μάιος-Ιούνιος 2013) με τίτλο «**Παρνασσός για μένα σημαίνει...**» και σκοπό τη γνωριμία των μαθητών με τα προστατευόμενα ζώα και φυτά της περιοχής. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 481 μαθητές από τα Δημοτικά Σχολεία Αμφίκλειας, Αράχωβας, Γραβιάς, Δελφών, Επταλόφου, Δαύλειας, Τιθορέας, Πολυδρόσου και Χρισσού.

Σχολικό έτος 2013-2014

Κατά το σχολικό έτος 2013-2014 πραγματοποιήθηκε πρόγραμμα περιβαλλοντικής ενημέρωσης που αφορούσε τις εξής θεματικές ενότητες:

1. Ο ρόλος του δάσους
2. Οι προστατευόμενες περιοχές και οι περιοχές Natura
3. Το πρόγραμμα Παρακολούθησης Ειδών και Οικοτόπων
4. Τα μανιτάρια του Παρνασσού

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν τα εξής σχολεία:

Δημοτικά: Αμφίκλειας, Αράχωβας, Γραβιάς, Δαύλειας, Δελφών, Επταλόφου, Κάτω Τιθορέας, Πολυδρόσου, Χρισσού

Γυμνάσια: Αμφίκλειας, Αράχωβας, Γραβιάς, Δελφών, Δαύλειας, Κάτω Τιθορέας

Λύκεια: Αμφίκλειας, Αράχωβας, Γραβιάς, Δαύλειας, Κάτω Τιθορέας

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε μεταξύ των μηνών Μαρτίου – Ιουνίου 2014 και ο συνολικός αριθμός των μαθητών που συμμετείχε ανήλθε στα 1074 άτομα.

Σχολικό έτος 2014-2015

Με αφορμή την καθιέρωση της 2ης Εβδομάδα του Οκτωβρίου ως «Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης» ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού πραγματοποίησε επισκέψεις σε σχολεία με σκοπό την ευαισθητοποίηση των μαθητών μέσω παρουσίασης ενημερωτικών προβολών, αλλά και διαδραστικών παιχνιδιών.

Σε όσα σχολεία είχαν πραγματοποιηθεί επισκέψεις κατά το προηγούμενο σχολικό έτος, πραγματοποιούνταν παρουσίαση των φθινοπωρινών μανιταριών του Παρνασσού μέσα από ενημερωτική προβολή, αλλά και μέσα από συλλογή μανιταριών από το πεδίο, η οποία

διεξάγονταν την προηγούμενη ημέρα της επίσκεψης στα σχολεία, ενώ σε όσα δεν είχε επισκεφθεί ξανά ο Φορέας, γίνονταν παρουσίαση της προβολής με τίτλο «ο ρόλος του δάσους», και στη συνέχεια της συλλογής μανιταριών. Μετά τις παρουσιάσεις μοιράστηκαν στα παιδιά Α', Β' και Γ' Δημοτικού κρυπτόλεξα με λέξεις από την χλωρίδα και πανίδα του Παρνασσού, ενώ στις μεγαλύτερες τάξεις δόθηκαν φυλλάδια με εικόνες από το δάσος και ζητούνταν από τα παιδιά να γράψουν τη γνώμη τους για τις ωφέλειες που απεικονίζονταν. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στα δημοτικά σχολεία Αμφίκλειας, Ελάτειας Λαμίας, αλλά και στο νηπιαγωγείο Τιθορέας, όπου έγινε παρουσίαση με τα ζώα του Παρνασσού και φτιάχτηκαν από τα παιδιά μάσκες ζώων με τη βοήθεια των δασκάλων τους και των στελεχών του φορέα.

Η περιβαλλοντική ενημέρωση θα συνεχιστεί τους επόμενους μήνες του σχολικού έτους και θα βασίζεται στο σχέδιο δράσης που αναλύεται σε επόμενο κεφάλαιο.

Επιπλέον, όπως κάθε χρόνο, στο πλαίσιο των εθελοντικών δράσεων που πραγματοποιούνται με φοιτητές του Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του ΑΠΘ (από το 2012) αλλά και με φοιτητές του Βιολογικού Τμήματος του ΚΠΑ το 2013, γίνεται περιβαλλοντική ενημέρωση από στελέχη του φορέα σχετικά με τη χλωρίδα, τη πανίδα και τους οικοτόπους της περιοχής ευθύνης του ΦΔΕΔΠ.

3.3. Δράσεις ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας

Ο φορέας έχει πραγματοποιήσει πέντε ημερίδες και ένα σεμινάριο, με θέματα σχετικά με το Φυσικό Περιβάλλον, τις Προστατευόμενες Περιοχές, και την Ανάπτυξη της ευρύτερης Περιοχής, με τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων:

Αμφίκλεια, 19/03/2011: «Προστατευόμενες Περιοχές και Αειφόρος Ανάπτυξη», στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Δασοπονίας, με την υποστήριξη του Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας και με τους κάτωθι Εισηγητές και θέματα:

- Θέκλα Τσιτσώνη, Πρόεδρος του ΔΣ του Φορέα, Καθηγήτρια Σχολής Δασολογίας & Φ.Π., ΑΠΘ με θέμα: «Προστατευόμενες Περιοχές και Αειφόρος Ανάπτυξη»,
- Θεοχάρης Ζάγκας, Καθηγητής Σχολής Δασολογίας & Φ.Π., ΑΠΘ, με θέμα: «Αειφόρος Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών»

- Κασσιός Κωνσταντίνος, Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ, με θέμα: «Οι Εθνικοί Δρυμοί στο Χωροταξικό Σχεδιασμό»
- Γεωργίου Κυριάκος, Αν. Καθηγητής Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ, με θέμα: «Εθνικός Δρυμός Παρνασσού Εθνικό Δασικό Πάρκο Τροόδους: Βίοι Παράλληλοι.»
- Χριστοδούλου Αθανάσιος Αν. Καθηγητής Σχολής Δασολογίας & Φ.Π., ΑΠΘ, με θέμα: «Ενάμνια Προσκολλημένοι στην Προστασία των Δασικών Οικοσυστημάτων»

Άμφισσα, 11/02/2012: «Περιβάλλον και Ανάπτυξη στις Προστατευόμενες Περιοχές», με τη συνεργασία του Δήμου Δελφών με τους κάτωθι Εισηγητές και θέματα:

- Θέκλα Τσιτσώνη, Πρόεδρος του ΔΣ του Φορέα, Καθηγήτρια Σχολής Δασολογίας & Φ.Π., ΑΠΘ με θέμα: «Περιβάλλον και Ανάπτυξη στις Προστατευόμενες Περιοχές»
- Κωστοπούλου Στέλλα, Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του ΑΠΘ, με θέμα: «Σχεδιασμός βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης σε προστατευόμενες περιοχές»
- Κανέλλα Ραδέα, Δρ. του Τμήματος Βιολογίας του ΕΚΠΑ, με θέμα: «Ανεύρεση στον Παρνασσό ενός νέου για την επιστήμη είδους σαλιγκαριού της οικογένειας Hydrobiida»
- Νικόλαος Μάνιος, Δρ. της Σχολής Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος, με θέμα: «Οι προστατευόμενες περιοχές ως εργαλείο για την αειφόρο διαχείριση της βιοποικιλότητας»
- Τασιού –Γουργουρή Μάρω, Πρόεδρος της Επιτροπής Τουριστικής Ανάπτυξης & Προβολής του Δήμου Δελφών, με θέμα: «Ειδικές μορφές τουρισμού και βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Οικοτουρισμός: η περίπτωση του Δήμου Δελφών»

Αράχωβα, 2/6/2012: «Εθνικός Δρυμός Παρνασσού: Φυσικό Περιβάλλον, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αειφόρος Ανάπτυξη», με τη συνεργασία του Δήμου Διστόμου – Αράχωβας – Αντίκυρας με τους κάτωθι Εισηγητές και θέματα:

- Θέκλα Τσιτσώνη, Πρόεδρος του ΔΣ του Φορέα, Καθηγήτρια Σχολής Δασολογίας & Φ.Π, ΑΠΘ, με θέμα: «Εθνικός Δρυμός Παρνασσού: Φυσικό Περιβάλλον, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αειφόρος Ανάπτυξη»

- Θεοχάρης Ζάγκας, Καθηγητής Σχολής Δασολογίας & Φ.Π., ΑΠΘ, με θέμα: «Το Φυσικό Περιβάλλον της Ελλάδας από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα»
- Πολυξένη Ράγκου, Επίκουρη Καθηγήτρια Σχολής Δασολογίας & Φ.Π., ΑΠΘ, με θέμα: «Φυσικό Περιβάλλον και Προστατευόμενες Περιοχές».
- Ελένη Σύρου, Εκπαιδευτικός, Δημοτική Σύμβουλος Δήμου Διστόμου - Αράχωβας – Αντίκυρας, με θέμα: «Παρνασσός: Περιβάλλον και Ανάπτυξη»

Αμφίκλεια, 30/03/2013: «Εθνικός Δρυμός Παρνασσού – Φορείς Διαχείρισης – Τοπική Κοινωνία», με τη συνεργασία του Δήμου Αμφίκλειας – Ελάτειας, με εισηγητές και θέματα όπως παρακάτω:

- Αναστασία Δαλάκα, Βιολόγος/Δρ Οικολογίας – Στέλεχος ΜΟΔ, Συνεργάτης Γ.Γ. Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., με θέμα: «Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών: παρελθόν, παρόν και μέλλον»
- Κωστοπούλου Στέλλα, Επίκουρη, Καθηγήτρια Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, ΑΠΘ, με θέμα: «Σχεδιασμός βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης σε προστατευόμενες περιοχές»
- Γκανάτσας Πέτρος, Επίκουρος Καθηγητής Σχολής Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος, ΑΠΘ, με θέμα: «Τα δάση της ελάτης στην περιοχή του Παρνασσού και οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν»
- Γκόνου Ζαχαρούλα, Λέκτορας Συστηματικής & Οικολογίας Μυκήτων Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ, με θέμα: «Τα δάση της ελάτης στην περιοχή του Παρνασσού και οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν»
- Διαμαντάρας Αλέξανδρος, Πρόεδρος Επιμελητηρίου Φθιώτιδας, με θέμα «Δυνατότητες Ανάπτυξης ΜΜΕ μέσω ΕΣΠΑ- 5η προγραμματική περίοδος & περιβάλλον»

ΚΠΕΕ Αμφίκλειας, 22/03/2014: «Ημερίδα για την Παγκόσμια Ημέρα της Δασοπονίας»

- Θέκλα Τσιτσώνη, Πρόεδρος του ΔΣ του Φορέα, Καθηγήτρια Σχολής Δασολογίας & Φ.Π, ΑΠΘ με θέμα: “Εθνικός Δρυμός Παρνασσού: Βλάστηση και το Δίκτυο “Natura”»
- Θεοδώρα Λαναρά, MSc Δασολόγος – Περιβαλλοντολόγος, Στέλεχος του ΦΔΕΔΠ, με θέμα «Περιβαλλοντικές Διαδρομές Παρνασσού – Μοχλός Ανάπτυξης της Περιοχής»

- Δέσποινα Μερτζανίδου, Δρ. Βιολόγος, Στέλεχος του ΦΔΕΔΠ, με θέμα: «Περιβαλλοντική εκπαίδευση και ενημέρωση- ευαισθητοποίηση για την προστασία του Παρνασσού»

Πνευματικό & Πολιτιστικό Κέντρο Αμφίκλειας, 22/11/2014: «Σεμινάριο Μανιταρογνωσίας και Γευσιγνωσία»

- Κωνσταντινίδης Γεώργιος, Εκπαιδευτικός, Συγγραφέας και Πρόεδρος Μανιταροφίλων Ελλάδας, κεντρικός εισηγητής για την οικολογική αξία των μανιταριών, αλλά και τη διατροφική αξία των εδώδιμων.
- Θανασιά Αθηνά, Εκπαιδευτικός του Δημοτικού Σχολείου Αμφίκλειας, η οποία παρουσίασε πώς επηρεάστηκαν οι μαθητές της Β΄ Τάξης από το κόσμος των μανιταριών μέσω της βιωματικής εκπαίδευσης.
- Γευσιγνωσία από τον κ. Παρασκευαΐδη Φώτης και το βοηθό του κ. Γκονέλα.

Επίσης, ο φορέας συμμετέχει σε διάφορες περιβαλλοντικές δράσεις ενημέρωσης που έχουν οργανωθεί από άλλους φορείς, όπως:

Αμφίκλεια, 15 και 16/12/2012: Συμμετοχή του φορέα στη διημερίδα του Δήμου Αμφίκλειας-Ελάτειας με θέμα «Τουριστική Ανάπτυξη – η άλλη όψη της ταυτότητας του Δήμου Αμφίκλειας – Ελάτειας», με ομιλία της Προέδρου του ΔΣ, Θέκλας Τσιτσώνη με θέμα «Πρωτοβουλία του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού για την ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής: Δημιουργία Τοπικού Συμπλέγματος Βιώσιμου Τουρισμού»,

Αράχωβα, 13-14/10/2012: Συμμετοχή του φορέα στη διημερίδα του Τοπικού Συμβουλίου Αράχωβας με ομιλία του Νομικού Συμβούλου του ΦΔΕΔΠ, Κωνσταντίνου Καρατσώλη, με θέμα : «Αράχωβα – Παρνασσός – Η ανάπτυξη που θέλουμε»

Λιτόχωρο, 05/06/2014: Συμμετοχή του φορέα σε τεχνικό εργαστήριο – workshop που διοργάνωσε η Πιερική Αναπτυξιακή Α.Ε. ΟΤΑ σε συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και την Μαραθώνιος Ολύμπου ΑΜΚΕ με θέμα: «**διοργάνωση εκδηλώσεων/αγώνων σε προστατευόμενους ορεινούς όγκους**» του διακρατικού έργου “Δίκτυο Εμβληματικών Μεσογειακών Ορεινών Όγκων – Network of Emblematic Mediterranean Mountains”, με εισήγηση μέσω παρουσίασης της MSc Δασολόγου,

Στελέχους του ΦΔΕΔ Παρνασσού, Λαναράς Θεοδώρας με θέμα: «Ορεινοί αγώνες δρόμου στην Προστατευόμενη περιοχή του Παρνασσού»

Επτάλοφος, 30/06/2014: Συμμετοχή στην ημερίδα που διοργάνωσε το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Άμφισσας «Δασικό οικοσύστημα - βιοποικιλότητα και ρόλος του ενεργού πολίτη» με εισήγηση μέσω παρουσίασης της Δρ Βιολόγου, Στελέχους του ΦΔΕΔ Παρνασσού Μερτζανίδου Δέσποινας με θέμα: «Ο ρόλος του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας».

Άμφισσα, 6-19/07/2014: Συμμετοχή στο Θερινό Σχολείο με θέμα την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) σε Προστατευόμενες Περιοχές (SUMMER SCHOOL, Greece ESD in Protected Areas and Biosphere Reserves) με εισήγηση μέσω παρουσίασης του MSc Δασοπόνου, Στελέχους του ΦΔΕΔ Παρνασσού, Βαρβαρήγου Γεωργίου με θέμα «Παρνασσός: μνημείο φύσης και πολιτισμού, μοχλός ανάπτυξης (Parnassos: monument of nature and culture, lever of development)»

Τέλος, την Κυριακή 9 Ιουνίου 2013 πραγματοποιήθηκε ξενάγηση μελών του Εκπολιτιστικού – Επιμορφωτικού Συλλόγου Γυναικών Αμφίκλειας σε επιλεγμένο για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του περιπατητικό μονοπάτι, στην οποία οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για το έργο του φορέα διαχείρισης στην περιοχή και για τα ιδιαίτερα φυσικά χαρακτηριστικά της.

3.4 Δράσεις ενημέρωσης επισκεπτών του Εθνικού Δρυμού

Ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού επισκέφτηκε το Σώμα Ελληνικού Οδηγισμού, του τοπικού τμήματος Ελευσίνας στην Περδικόβρυση Παρνασσού, την Παρασκευή 08 Αυγούστου 2014, μετά από πρόσκληση της αρχηγού της κατασκήνωσης στο πλαίσιο υλοποίησης των προγραμμάτων εξοικείωσης των παιδιών με τη ζωή στη φύση. Τα στελέχη του Φορέα πραγματοποίησαν προβολή περιβαλλοντικής ενημέρωσης που αφορά στην προστατευόμενη περιοχή του Παρνασσού.

3.5 Κατάρτιση - επιμόρφωση προσωπικού

Το προσωπικό του φορέα διαχείρισης για την κατάρτιση και επιμόρφωσή του κατά τα προηγούμενα έτη έχει παρακολουθήσει τα ακόλουθα:

- Εκπαιδευτικό σεμινάριο για θέματα περιβάλλοντος διάρκειας 10 ημερών από την κ. Πολυξένη Ράγκου, Λέκτορα της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του ΑΠΘ. Το σεμινάριο παρακολούθησαν οι Φύλακες- Ειδικοί Δασικής Προστασίας του ΦΔΕΔ Παρνασσού.
- Εκπαιδευτικό σεμινάριο για θέματα πυρόσβεσης και εκμάθησης συντεταγμένων επί χάρτου από το Πυροσβεστικό Σώμα Άμφισσας, με εισηγητή τον κ. Πολίτη Ιωάννη. Το σεμινάριο παρακολούθησαν οι φύλακες του ΦΔΕΔ Παρνασσού.
- Εκπαιδευτικό σεμινάριο με αντικείμενο την καταγραφή, εποπτεία και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων (ασπόνδυλα, ερπετά – αμφίβια, χλωρίδα – οικότοποι) κοινοτικού ενδιαφέροντος στην περιοχή Κοτυχίου – Στροφυλιάς και Παναχαϊκού Όρους, από 13/4/2013 έως και 21/4/2013 (διοργάνωση: ΕΥΣΠΕΔ). Το σεμινάριο παρακολούθησαν στελέχη του ΦΔΕΔ Παρνασσού.
- Εκπαιδευτικό σεμινάριο με αντικείμενο την καταγραφή, εποπτεία και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων (ορνιθοπανίδα – οικότοποι, θηλαστικά, ιχθυοπανίδα γλυκών υδάτων) κοινοτικού ενδιαφέροντος στην περιοχή της Λίμνης Κερκίνης, από τις 14/10/2013 έως και 19/10/2013 (διοργάνωση: ΕΥΣΠΕΔ). Το σεμινάριο παρακολούθησαν στελέχη του ΦΔΕΔ Παρνασσού.
- Ημερίδα διαβούλευσης του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία «ΕΠΑνεΚ - κίνηση», στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020, στις 03/04/2014 (ομάδα εργασίας “Περιβάλλον”). Την ημερίδα παρακολούθησαν στελέχη του ΦΔΕΔ Παρνασσού.
- Ημερίδα με θέμα "Ενιαίο Σύστημα Οικονομικής & Λογιστικής Διαχείρισης", 13/06/2014 (διοργάνωση OTS). Την ημερίδα παρακολούθησαν στελέχη του ΦΔΕΔ Παρνασσού.
- Θερινό Σχολείο με θέμα την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) σε Προστατευόμενες Περιοχές (SUMMER SCHOOL, Greece ESD in Protected Areas and Biosphere Reserves), από 06/07/2014 έως 19/07/2014 (Διοργάνωση ΚΠΕΕ Άμφισσας). Το Θερινό Σχολείο παρακολούθησαν στελέχη του ΦΔΕΔ Παρνασσού.

- Διημερίδα με θέμα “Καλές πρακτικές στη διαχείριση και παρακολούθηση προστατευόμενων περιοχών”, 29 και 30 Σεπτεμβρίου 2014 (διοργάνωση: Φορέας Διαχείρισης Υγροτόπων Κοτυχίου – Στροφυλιάς). Τη διημερίδα παρακολούθησαν στελέχη του ΦΔΕΔ Παρνασσού.

3.6 **Εθελοντικές δράσεις**

Στόχος των εθελοντικών δράσεων είναι η αφύπνιση και ευαισθητοποίηση της τοπικής, κυρίως, κοινωνίας, αλλά και του κοινωνικού συνόλου γενικότερα, ώστε να συμμετέχει στην προστασία του περιβάλλοντος μέσα από δραστηριότητες, όπως καθαρισμοί ρεμάτων και συμμετοχή σε δενδροφυτεύσεις.

Αναλυτικά, οι δράσεις εθελοντισμού που έχει διοργανώσει/συμμετέχει ο φορέας έχουν ως εξής:

- Καθαρισμοί ρεμάτων από φοιτητές του τμήματος Βιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών που πραγματοποιήθηκαν τα Σαββατοκύριακα 14-15 Ιουλίου 2012 και 20-21 Οκτωβρίου 2012 στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού (Πράσινο Ταμείο)
- Καθαρισμοί περιοχών επιφορτισμένων με απορρίμματα από φοιτητές του 5ου έτους της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης που πραγματοποιήθηκε το Σάββατο και την Κυριακή 20 & 21 Οκτωβρίου 2012 στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Παρνασσού (Πράσινο Ταμείο)
- Καθαρισμοί προαύλιων χώρων, μονοπατιών, ρεμάτων με παιδιά από τα δημοτικά σχολεία Αμφίκλειας, Κάτω Τιθορέας και Δαύλειας
- Εντοπισμός σπάνιων/απειλούμενων φυτών και προσδιορισμός τύπων οικοτόπων (Κωρύκειο Άντρο, Σκαμνός, Επτάστομος – Καλάνια, Δελφοί και Αργοστήλια) από φοιτητές του Τμήματος Βιολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών που πραγματοποιήθηκε τις ημέρες 1-3 Νοεμβρίου 2013
- Συλλογή ειδών χλωρίδας και έρευνα για εντοπισμό ενδημικών –σπάνιων- απειλούμενων φυτών και καθαρισμοί μονοπατιών από φοιτητές του 5ου έτους του Τμήματος Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης που πραγματοποιήθηκε το Σάββατο και την Κυριακή

9 & 10 Νοεμβρίου 2013 στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού

- Εθελοντική δενδροφύτευση με αφορμή την Παγκόσμια ημέρα Δασοπονίας στις 31/03/2013 στον περιβάλλοντα χώρο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Ενημέρωσης Αμφίκλειας με μαθητές της Ε' & ΣΤ' τάξης του Δημοτικού σχολείου Αμφίκλειας
- Συμμετοχή στη δενδροφύτευση που διοργάνωσε ο ΣΚΑΪ σε συνεργασία με το Δήμο Αμφίκλειας-Ελάτειας την Κυριακή 10 Μαρτίου 2013 στο «Αισθητικό Δάσος Τιθορέας»
- Συμμετοχή στελεχών του φορέα διαχείρισης στην εθελοντική πυρασφάλεια που οργανώθηκε από το Σύλλογο Πολιτών Αμφίκλειας το 2013
- Στήριξη της διοργάνωσης του Ορεινού Αγώνα Δρόμου «Μονοπάτι Παρνασσού» το 2013 και 2014.
- Στο πλαίσιο της Πανελλήνιας Εθελοντικής Δράσης "Let's Do It Greece 2014", ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού σε συνεργασία με το Δημοτικό Σχολείο Αμφίκλειας οργάνωσαν και πραγματοποίησαν καθαρισμό από σκουπίδια και μπάζα σε ένα τμήμα της ορεινής διαδρομής από Αμφίκλεια προς Παρνασσό, στις 06/03/2014

3.7 Προβολή των δράσεων

Οι δράσεις του Φορέα διαχείρισης για την προβολή του έργου του (όπως, π.χ. ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου) είναι:

- Παραγωγή και προώθηση δελτίων τύπων και ανακοινώσεων

Ημερομηνία	ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ
07/04/2014	Συμμετοχή ΦΔΕΔΠ στην Εθελοντική Δράση "Let's Do It Greece 2014"
24/03/2014	Εγκαίνια των νέων εγκαταστάσεων του ΦΔΕΔΠ και Ημερίδα για την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας
12/11/2013	Δράση εθελοντισμού χρηματοδοτούμενη από το Πράσινο Ταμείο
10/12/2013	Παρακολούθηση εκπαιδευτικού σεμιναρίου από στελέχη του ΦΔΕΔ Παρνασσού
03/11/2014	Δράσεις του ΦΔΕΔΠ στην Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
23/06/2014	Σεμινάριο Μανιταρογνωσίας στο ΦΔΕΔ Παρνασσού
25/11/2014	Σεμινάριο Μανιταρογνωσίας και Γευσιγνωσία από το ΦΔΕΔ Παρνασσού
21/07/2014	Συμμετοχή ΦΔΕΔ Παρνασσού σε Θερινό Σχολείο
24/10/2013	Συμμετοχή του ΦΔΕΔ Παρνασσού στην Ημερίδα με θέμα «Ανάπτυξη των ορεινών μονοπατιών σε Προστατευόμενες Περιοχές – MEDIMONT, ανάμεσα στην ιστορία και τη βιοποικιλότητα»
25/07/2013	Δράσεις ευαισθητοποίησης του ΦΔΕΔ Παρνασσού το Μάιο και τον Ιούνιο 2013
17/01/2013	Διανομή ετήσιων ημερολογίων 2013
19/01/2014	Κοπή Βασιλόπιτας στο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού
21/01/2013	Κοπή Βασιλόπιτας στο Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού
20/12/2012	Στελέχωση του ΦΔΕΔ Παρνασσού
02/04/2013	Ημερίδα για την Παγκόσμια Ημέρα της Δασοπονίας
25/04/2013	Παρακολούθηση εκπαιδευτικού σεμιναρίου από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Παρνασσού
05/06/2014	Κοινό δελτίο τύπου Φορέων Διαχείρισης για την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος

- Πέντε συνεντεύξεις σε τοπικά ΜΜΕ
- Δημιουργία και ενημέρωση σελίδας σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης (facebook)
- Ενημέρωση της επίσημης ιστοσελίδας του ΦΔ
- Παραγωγή και διακίνηση ενημερωτικών φυλλαδίων σε κατοίκους και επισκέπτες της περιοχής
- Περιβαλλοντικές ενημερώσεις σε μαθητές των δημοτικών σχολείων και σε πολίτες της περιοχής και παράλληλη διανομή υλικού προβολής
- Δημιουργία φωτογραφικού αρχείου του φορέα διαχείρισης και ανάρτηση Φωτογραφίας της Εβδομάδας στην ιστοσελίδα

4. Προγραμματισμός δράσεων για το 2015

4.1 Πρόγραμμα περιβαλλοντικής ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης σε μαθητές

Το πρόγραμμα θα εφαρμοστεί σε Νηπιαγωγεία, Δημοτικά Σχολεία και Γυμνάσια των Παραπαρνασσιών Οικισμών.

Στόχος του προγράμματος θα είναι να συνειδητοποιήσουν οι μικροί μαθητές ότι η ορθολογική διαχείριση του περιβάλλοντος είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα για τη διασφάλιση και την προστασία του, και συγκεκριμένα θα:

- γνωρίσουν τα αξιόλογα οικολογικά και πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής
- ενημερωθούν για το ρόλο του Φορέα Διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή του Παρνασσού,
- μάθουν για τις Προστατευόμενες Περιοχές του Παρνασσού
- πληροφορηθούν για τα σπάνια και ενδημικά φυτά και τα είδη προς εξαφάνιση και τις τοποθεσίες με ιδιαίτερο ιστορικό, θρησκευτικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον, μέσα από παρουσιάσεις και δραστηριότητες που θα παραχθούν από το προσωπικό του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας. Το ενημερωτικό υλικό θα προκύψει βασιζόμενο, όπου είναι δυνατό, στις σχετικές με το περιβάλλον παγκόσμιες ημέρες, που αναφέρονται στον παρακάτω πίνακα.

Μόλις χορηγηθεί άδεια επίσκεψης του Φορέα Διαχείρισης στα Σχολεία των Παραπαρνασσιών Οικισμών, ο πίνακας θα αποσταλεί στα Σχολεία, ώστε να έρθουν σε επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης για προγραμματισμό επισκέψεων στα γραφεία του ΦΔ και εντός των Σχολικών Μονάδων.

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΔΡΑΣΕΙΣ & ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ – ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 2014-2015

Μήνας	Προγραμματιζόμενη δράση	Παρουσίαση περιβαλλοντικής ενημέρωσης
Οκτώβριος	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των Παραπαρνασσίων Οικοσμών, με αφορμή την Παγκόσμια Γιορτή Πουλιών (02/10) και Παγκόσμιας Ημέρας των Ζώων (04/10)	"Ζώα και πουλιά που απαντώνται στη προστατευόμενη περιοχή του Παρνασσού"
Δεκέμβριος	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βουνού (11/12)	"Παγκόσμια Ημέρα Βουνού"
Ιανουάριος	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Χιονιού (19/01)	"Παγκόσμια Ημέρα Χιονιού"
Φεβρουάριος	Δυνατότητα ξενάγησης σε μονοπάτι με σκοπό την ενημέρωση για την χλωρδα, πανίδα και τους οικοτόπους του Παρνασσού (21/02)	"Παγκόσμια Ημέρα Ξεναγού"
Μάρτιος	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας (21/03)	"Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας"
Απρίλιος	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα της Γης (22/04)	"Ημέρα της Γης"
Απρίλιος	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την εκδήλωση της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας «Χελιδονίσματα 2015». Σημ.: δυνατότητα κατασκευής και τοποθέτησης χελιδονοφωλιάς από πηλό.	"Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια"
Απρίλιος-Μάιος	Συμβολικοί καθαρισμοί φυσικών περιοχών για την Εβδομάδα Εθελοντισμού «Let's Do It Greece 2015». (θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για την ακριβή ημερομηνία της εκδήλωσης)	"Let's Do It Greece 2015. Ας καθαρίσουμε την Ελλάδα σε μια μέρα!". Προφορική ενημέρωση στο πεδίο όπου πραγματοποιείται ο εθελοντικός καθαρισμός.
Μάιος	Επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας (22/05)	"Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας"
Ιούνιος	Συμβολικοί καθαρισμοί φυσικών περιοχών και επίσκεψη σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της προστατευόμενης περιοχής, με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος (05/06) (θα υπάρχει έγκαιρη ενημέρωση για την ακριβή ημερομηνία της εκδήλωσης).	"Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος 2015" Προφορική ενημέρωση στο πεδίο όπου πραγματοποιείται ο εθελοντικός καθαρισμός.

Σημείωση: Οι παραπάνω παρουσιάσεις και δράσεις με αφορμή Παγκόσμιες Ημέρες περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, απευθύνονται σε μαθητές όλων των τάξεων της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είναι ημερολογιακά ευέλικτες σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και μπορούν να πραγματοποιηθούν και πέραν των καθορισμένων επίσημων ημερών εορτασμού τους.

Σε εξέλιξη είναι και η δημιουργία της Αίθουσας Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης στην έδρα του φορέα διαχείρισης, την οποία θα μπορούν να επισκέπτονται σχολεία αλλά και πολίτες, και θα πραγματοποιούνται διαδραστικές ξεναγήσεις και ενημέρωση των επισκεπτών.

Επιπλέον, ο Φορέας διαχείρισης θα συμμετέχει σε δράσεις που διοργανώνουν με πρωτοβουλία τους οι σχολικοί φορείς (πχ σχολεία, ΚΠΕ Άμφισσας, κλπ) τόσο στην επιστημονική υποστήριξη, πχ με την παροχή πληροφοριών, όσο και με συμμετοχή του προσωπικού με ταυτόχρονη διάθεση και προβολή ενημερωτικού υλικού, όπως είναι ενημερωτικά φυλλάδια, παρουσιάσεις, ενημερωτικοί πίνακες με τη μορφή posters κλπ. Το ενημερωτικό υλικό θα αναφέρεται στα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία του Παρνασσού, το καθεστώς προστασίας κλπ.

4.2 Περιβαλλοντική ενημέρωση – ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας

Όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο 3.1 (Έντυπο ενημερωτικό υλικό – υλικό προώθησης – προβολή δράσεων) βρίσκεται σε εξέλιξη το έργο «Υπηρεσιών Ενημέρωσης Ευαισθητοποίησης». Το υλικό που θα παραχθεί σε συνδυασμό με τις δράσεις που θα αφορούν τους κατοίκους των Παραπαρνασσίων Οικισμών και Δήμων έχουν σκοπό να γνωρίσουν οι κάτοικοι της προστατευόμενης περιοχής το καθεστώς προστασίας και τον ρόλο του ΦΔΕΔ Παρνασσού, να υιοθετήσουν φιλοπεριβαλλοντικές πρακτικές και τέλος να συμβάλουν ενεργά στη διαχείριση και διατήρηση της προστατευόμενης περιοχής.

Δράσεις προς υλοποίηση είναι οι εξής:

- Διοργάνωση ημερίδων και σεμιναρίων, με θεματολογία που θα προκύψει σε συνεργασία με τους εμπλεκόμενους φορείς
- Δημοσιεύσεις σε τοπικά έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα
- Διοργάνωση εκδρομών-περιηγήσεων εντός της προστατευόμενης περιοχής
- Ξεναγήσεις στην Αίθουσα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης στην έδρα του φορέα
- Συμμετοχή σε εκδηλώσεις που διοργανώνουν τοπικοί φορείς, πχ Δήμοι, πολιτιστικοί σύλλογοι, Επιμελητήρια κλπ.

Τέλος, θα συνεχιστούν οι συνεργασίες οι οποίες έχουν ήδη αναπτυχθεί με τους τοπικούς Δήμους και συλλόγους, τα τοπικά ΜΜΕ, ΜΚΟ και Ερευνητικά Ιδρύματα

4.3 Δράσεις για Ερευνητές - Επιστήμονες

Στόχος των δράσεων που θα αναπτυχθούν είναι, οι επιστήμονες – ερευνητές αφενός να γνωρίσουν την προστατευόμενη περιοχή, το καθεστώς προστασίας και το ρόλο του Φορέα Διαχείρισης και αφετέρου να εκδηλώσουν ενδιαφέρον για τη διεξαγωγή έρευνας σε συνεργασία με το Φορέα.

Οι δράσεις που θα αναπτυχθούν είναι οι εξής:

- Επικοινωνία-επαφή με ερευνητικά ιδρύματα μέσω ανακοινώσεων και posters
- Δημοσιεύσεις στα ηλεκτρονικά μέσα δημοσίευσης (blogs, facebook, ηλεκτρονικές εφημερίδες κτλ)
- Διοργάνωση παρουσιάσεων – περιηγήσεων στην προστατευόμενη περιοχή κατόπιν συνεννόησης

4.4. Δράσεις για Επισκέπτες του Παρνασσού

Στόχος των δράσεων που θα υλοποιηθούν είναι αφενός να γνωρίσουν οι επισκέπτες την προστατευόμενη περιοχή και το ΦΔΕΔ Παρνασσού και να εκδηλώσουν ενδιαφέρον να εγγραφούν ως υποστηρικτές – εθελοντές του Φορέα και αφετέρου να συμβάλει ο Φορέας στην αειφόρο, οικότουριστική ανάπτυξη της περιοχής

Δράσεις προς υλοποίηση είναι οι εξής:

- Παραγωγή ενημερωτικών εντύπων (ελληνικά και αγγλικά) και διανομή τους σε τοπικές τουριστικές επιχειρήσεις
- Διοργάνωση εκδρομών – περιηγήσεων στην προστατευόμενη περιοχή (ανάρτηση σχετικής ανακοίνωσης σε τοπικά καταλύματα
- Διοργάνωση επισκέψεων στην «Αίθουσα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης» στην έδρα του φορέα
- Ενημέρωση ιστοσελίδας και μέσων δικτύωσης (facebook)

Συνεργασίες θα αναπτυχθούν με τοπικές επιχειρήσεις (ξενοδοχεία, εστιατόρια κτλ) και τουριστικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Παρνασσού.

4.5 **Εθελοντικές δράσεις**

Ο φορέας διαχείρισης θα συνεχίσει να διοργανώνει αλλά και να συμμετέχει σε εθελοντικές δράσεις άλλων φορέων, προωθώντας την οικολογική αλλά και την πολιτιστική αξία της περιοχής. Στις δράσεις που θα διοργανώνονται από το φορέα, θα δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη συμμετοχή κυρίως μαθητών δημοτικών σχολείων, προσδοκώντας να εξελιχθούν σε πολίτες που θα έχουν ενεργό ρόλο στη διατήρηση και προστασία της ευρύτερης περιοχής του Παρνασσού, αφού μέσα από την συμμετοχική τους διαδικασία θα εμπνέονται από αισθήματα αγάπης για το περιβάλλον και τον τόπο τους, αλλά και φοιτητών από σχολές σχετικές με το περιβάλλον, με σκοπό τον εντοπισμό σπάνιων/απειλούμενων φυτών και ζώων.

Για το σκοπό αυτό καθορίζονται οι εξής δράσεις:

- Δυνατότητα εγγραφής ως υποστηρικτής – εθελοντής του Φορέα, μέσα από την ιστοσελίδα και μέσω εντύπου
- Διοργάνωση εθελοντικών δράσεων από το Φορέα και συμμετοχή σε εκδηλώσεις άλλων τοπικών φορέων
- Προβολή των εθελοντικών δράσεων από τα έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης

4.6 **Προσέλκυση εταίρων – συνεργατών και δικτύωση**

Σκοπός της προσέλκυσης εταίρων – συνεργατών είναι αφενός η ανάπτυξη και η διεύρυνση των δραστηριοτήτων του Φορέα και αφετέρου η αύξηση του αντικτύπου του στην τοπική και ευρύτερη κοινωνία.

Οι δράσεις που θα αναπτυχθούν είναι οι εξής:

- Ανάπτυξη συνεργασίας με ΤΑ, συλλόγους, δημόσιους φορείς, και ΜΚΟ πχ μέσω της συνδιοργάνωσης μιας εκδήλωσης-ημερίδας.
- Ανάπτυξη συνεργασίας με Πανεπιστημιακά και Ερευνητικά Ιδρύματα, της Ελλάδας, π.χ. μέσω της εκπόνησης κοινών μελετών, της επιμόρφωσης στελεχών του Φορέα.
- Συμμετοχή σε σεμινάρια και συνέδρια που διοργανώνουν επιστημονικοί, εκπαιδευτικοί, δημόσιοι φορείς και ΤΑ

4.7 **Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού**

Σκοπός της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού του φορέα είναι η ανάπτυξη του γνωστικού επιπέδου και των δεξιοτήτων του προσωπικού, ώστε να αυξηθεί τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητά του.

Οι δράσεις για την επίτευξη αυτού του σκοπού θα συνεχιστούν και είναι οι εξής:

- Παρακολούθηση σεμιναρίων και συνεδρίων, πχ σεμινάρια περιβαλλοντικής εκπαίδευσης
- Διοργάνωση εσωτερικών εργαστηρίων – σεμιναρίων
- Αγορά βιβλίων και οπτικοακουστικού υλικού
- Επίσκεψη σε φορείς διαχείρισης άλλης προστατευόμενης περιοχής για την ανταλλαγή καλών πρακτικών

4.8 **Έκθεση Αναφοράς έτους 2015**

Σκοπός της έκθεσης αναφοράς είναι η επιτυχία και αξιολόγηση του Σχεδίου Δράσης αναφορικά στις περιγραφόμενες σε αυτό δράσεις σε σχέση με τις υλοποιηθήσες δράσεις εντός του έτους. Βάση της αξιολόγησης του Σχεδίου Δράσης θα αναθεωρηθεί και προσαρμοστεί ρεαλιστικότερα το αντίστοιχο του επόμενου έτους.